

სალოგოზო ვეროელი

ქართული
1921 წლის

საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაზეთი

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს სესია

გუშინ, 10 მაისს გაიმართა საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს სესიის მორიგი სხდომა, რომელსაც თავმჯდომარეობდა უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე ბატონი ნემო ბურჭულაძე. სხდომას ესწრებოდა საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტი ბატონი ზვიად გამსახურდია.

დებუტატებმა წუთიერი დუმილით პატივი სცეს მიწისძვრისას დაღუპულთა და ტრაგიკულად დაღუპული დებუტატის ნოდარ იმნაძის ხსოვნას.

სესიამ დაადგინა, რომ შეიქმნას საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს ადამიანის უფლებათა დაცვის მუდმივი კომისია, რომლის თავმჯდომარეც იქნება

დებუტატი ავთანდილ იმნაძე. სხდომაზე დაამტკიცეს კომისიის შემადგენლობა.

სხდომაზე მიიღეს აგრეთვე დადგენილებები:

რესპუბლიკის მრეწველობის მინისტრის მოადგილე დანიშნულთან დაკავშირებით, საქართველოს უზენაესი საბჭოს წევრის გ. შ. თალაკვაძის უფლებამოსილების ვადამდე შეწყვეტის შესახებ;

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოში დებუტატთა არჩევნების № 96 მარტვილისა და № 97 მესტიის საარჩევნო ოლქებში გამომკლებულ დებუტატთა ნაცვლად არჩევნების შესახებ;

ქ. თბილისის ხელისუფლების ადგილობრივი ორგანოების საკრებულოების პირველი სესიების მო-

წვევის შესახებ; „ამნისტის შესახებ“ საქართველოს რესპუბლიკის 1990 წლის 22 ნოემბრის კანონის გამოყენების წესის თაობაზე“ საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს დადგენილებაში ცვლილებებისა და დამატების შეტანის შესახებ.

სესიამ პირველი წაითხვით მიიღო დადგენილება საქართველოს რესპუბლიკის ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული მოწყობის საკითხების გადაწყვეტის წესის შესახებ.

დასასრულს დებუტატებმა მოისმინეს საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარის ბატონ თენგიზ სიგუას ინფორმაცია მიწისძვრით დაზარალებულთა დახმარებისა და აღდგენითი სამუშაოების მიმდინარეობის შესახებ.

გვესოს სამონასტრო კომპლექსი (ლაჩხუმი)

IX-X საუკუნეების სამონასტრო კომპლექსს მიწისძვრამ თავი ხელი შეახო. ათასწლოვანი ამ ობიექტთა კოშკის კედლების სიმულდროვე შეარყია 29 აპრილის მიწისძვრამ. კოშკის აღმოსავლეთი ნაწილის საირე წყობა მიწისძვრისაგან დაინგრა და ხრამში ჩაცვივდა.

ჩერქეზ (ადიღელ) ხალხებს!

ძვირფასო ჩერქეზო დებო და ძებო!

21 მაისი ტრაგიკული თარიღია თქვენს ისტორიაში, მთელი კავკასიის ისტორიაში. სწორედ 1864 წლის 21 მაისს დასრულდა რუსეთის იმპერიის მრავალწლიანი ომი კავკასიის ხალხთა დასამორჩილებლად. ამ დღეს დაკარგა ჩერქეზებმა თავისუფლება და დამოუკიდებლობა.

რუსეთ - კავკასიის ომმა მრავალი ათასი ჩერქეზისა და კავკასიის სხვა ხალხთა წარმომადგენლების სიცოცხლე შეიწირა. ბედად მრავალტანჯულ ჩერქეზებს კიდევ ერთი მწარე განსაცდელი მოუძღვარდა. მაშინდელი მსოფლიოს ორი პირისხლიანი იმპერიის — რუსეთისა და ოტომანთა იმპერიების — გარიგების შედეგად, ასეულო ათასობით ჩერქეზს მუშაობა და მწარე ბედი არგუნიეს, კავკასიის მშობლიური მიწა-წყალი დაატოვებინეს და იძულებული გახადეს მანინდელი თურქეთის სხვადასხვა კუთხეში გადასახლებულიყვნენ, ნაწილი კი დარჩა კავკასიაში და რუსეთის იმპერიის მიერ დაპყრობილ ხალხთა მძიმე ხვედრი გაიზიარა. ამ დროიდან, საუკუნეზე მეტია, რაც ახლო აღმოსავლეთის მრავალ ქვეყანაში ცხოვრობენ ჩერქეზები, რომელთაც დღემდე არ გაპქრობ-

იით ოცნება სამშობლოში დაბრუნებაზე.

ქართველი ხალხი დიდი გულისტკივლით შეხვდა თავისუფლებისმოყვარე ჩერქეზ ხალხთა ტრაგედიას. მე-19 საუკუნის გამოჩენილი ქართველი მწერლებმა და საზოგადო მოღვაწეებმა გამოხატეს ღრმა პატივისცემა და გულწრფელი თანაგრძობა კეთილშობილი და მამაცი ჩერქეზების მიმართ მათი მშობლიური მხარიდან გასახლების გამო.

ჩვენს დროს კი ჩერქეზმა მწერალმა, საქართველოს მკვიდრმა მ. ლოხვიციამ (აჭუყ-გირეიმ) თავისი შესანიშნავი რომანით „მეხთაბეზა“, რომლის მეორე ნაწილიც ახლანამ გამოვიდა თბილისში, კიდევ ერთხელ მწვავედ განგვაცდევინა ჩერქეზთა ტრაგედია. ქართველი და ჩერქეზი ხალხების ურთიერთობას გულწრფელი ურთიერთპატივისცემა ახასიათებს. ქართველის წარმოდგენაში ჩერქეზი მუდამ იყო და არის რაინდული ბუნების ადამიანი, ქვემარტივი კავკასიელის საუკეთესო თვისებებით დაშვენებული პიროვნება.

უნდა აღინიშნოს ჩვენი საუკუნის გამოჩენილ ქართველ მეცნიერთა და მწერალთა დიდი დაინტერესება ჩერქეზული ენებითა და კულტურით, ისტორიითა და ფოლკლორით.

დღეს ჩვენ ქართველები, ვისაც ჩერქეზებთან გენეტიკური ნათესაობა და საერთო კავკასიური შეგნება გვაერთიანებს, პატივს მივცავთ სამშობლოს თავისუფლებისათვის დაცემულ ჩერქეზთა სწავლას. გვწამს, რომ კავკასიის უძველეს მკვიდრთა — სინდების, კერკეტებისა და მეოტების — შთამომავალი ჩერქეზები ღირსეულად იმსახურებენ კავკასიისა და მსოფლიოს ხალხთა თანამეგობრობაში.

გვჯერა, რომ ქართველთა და ჩერქეზთა ისტორიულ ძმობასა და მეგობრობას ვერავინ და ვერაფერი შეაწყვეს. ეს კი მთელი კავკასიის ერთიანობისა და წარმატებების მტკიცე გარანტია იქნება.

ძვირფასო ჩერქეზებო! ღმერთი იყოს თქვენი მფარველი სამშობლოს უკეთესი მომავლისაკენ თქვენს მისწრაფებაში.

საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტი
ზვიად გამსახურდია.

თბილისი. 1991 წლის 9 მაისი.

რესპუბლიკური საწარმოო გაერთიანება „საქრძის“ დირექტორთა საბჭოს მიმართვა რესპუბლიკის რძის გადამამუშავებელი კომლექსებისა და დარბის ყველა მუშაკისადმი

რესპუბლიკური საწარმოო გაერთიანება „საქრძის“ სათაო საწარმოს შრომითი კოლექტივი მხარს უჭერს ბატონ ზვიად გამსახურდიას არჩევას საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტის პოსტზე. კოლექტივის ყველა წევრი მიაჩნია, რომ მხოლოდ ბატონ ზვიად გამსახურდიას, თავის ეროვნული, პრინციპული და ეროვნული დამოუკიდებლობისათვის მრავალწლიანი უკომპრომისო ბრძოლით, ჩვენს ხალხში და საერთაშორისო სარბიელზე მოპოვებული დიდი ავტორიტეტით, შეუძლია დღეს საქართველოს გადმოლა.

მოსახლეობის ნებით არჩეული პარლამენტო ბატონ ზვიად გამსახურდიას ხელმძღვანელობით მუშაობის პირველი დღიდანვე თანამედროველად იღებს ნორმატიულ დოკუმენტებს, რომელთა მიზანია საქართველოს სრული დამოუკიდებლობის აღდგენა, ქვეყნის თავდაცვითი და სამართლებრივი სისტემების სრულყოფა, მისი ეკონომიკური აღორძინება.

მოისმინა რა გაერთიანების სათაო წარმომადგენელთა მრავალრიცხოვანი კოლექტივის წინადადება ბატონ ზვიად გამსახურდიას საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტად არჩე-

ვის შესახებ, გაერთიანების დირექტორთა საბჭო მიმართავს რესპუბლიკის რძის გადამამუშავებელი საწარმოების შრომით კოლექტივებს და დარბის ყველა მუშაკს, 1991 წლის 26 მაისს საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტის არჩევნებში მხარი დაუჭირონ ბატონ ზვიად გამსახურდიას კანდიდატურას.

რესპუბლიკური საწარმოო გაერთიანება „საქრძის“ დირექტორთა საბჭო.
1991 წლის 10 მაისი.

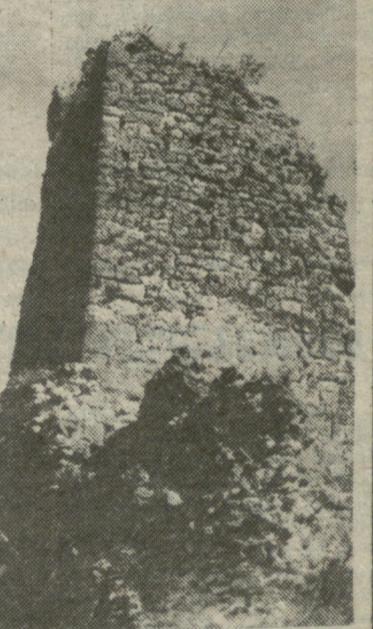
ორბელის ციხე

(საგარის რაიონი, ლაჩხუმი)

ლენჩხუმის ერთ-ერთი შესანიშნავი ნაგებობა ორბელის ციხე რიყის ქვითაა ნაგები და წარმოადგენდა ლენჩხუმის სათავადო ნაგებობათა შორის ერთ-ერთ მნიშვნელოვანს, განსაკუთრებით თავისი სტრატეგიული მნიშვნელობით.

1991 წლის 29 აპრილს მიწისძვრა მასაც შეეხო. დაინგრა მისი გალავნის ნაწილი და ერთ-ერთი კოშკის შემადგენელი ნაწილი. ორბელის ციხის მახლობლად მცხოვრებთა გადმოცემით, კორღუბის ჩამონგრევისაგან საშინელი ბული იდგა.

თამაზ ჭიჭავას ტექსტი და ფოტოები.

გზოვანი თანადგომით!

თანადგომით! ეს უკვე მერამდენედ შეიძლება გვთხვას... ყველა თუ არა, ყოველ მერამდენედ შეიძლება გვთხვას. გარეული თუ შინაური მტერი ხელს ურევს ქართველის სულში და სისხლში. ეს იმიტომ, რომ საქართველოში ვერ პოულობენ იმას, რაც არ დაკარგა. სწორედ ამიტომ იტყობა ვაჟა: „იმის პოვნა, რაც არ არსებობს, წარმოუდგენელია“.

აპარატის მრავალფეროვანი კოლექტივი ღრმა თანადგომის და სამომავლო გეგმების მიწისძვრისაგან დაზარალებულ და დაღუპულთა ყველა ოჯახს, ახლობლებს, ერთგულებსა და პატივისცემის ნიშნად მიიღეთ ჩვენი კოლექტივის ყველა წევრის ერთი თვის ხელფასი — სულ 15 ათასი მანეთი, რომელიც თქვენს ანგარიშზე გადაირიცხა 6 მაისს. გვინდა იცოდეთ, რომ ჩვენმა კოლექტივმა გადაწყვიტა ერთი წლის განმავლობაში, 1991 წლის 2 ივნისიდან, 1992 წლის 2 ივნისის ჩათვლით, ყველა თანამშრომელმა ყოველთვიურად გადამოვიცხოთ თავისი სამუშაოს სამი დღის ხელფასი. ვაპირებთ ეს ყოველთვის თქვენს გვერდით გვიგზავნოთ. გამარჯვებით, ქართველი ერის ბრძოლა სამართლიანია, გამარჯვება კი გარდაუვალი. ღმერთი ჩვენი თანაა.

მხოლოდ თანადგომით გადავიტანთ ყველაზე უმძიმეს გაჭირვებას. გვფარავდეს უფალი!

მთელი კოლექტივის დავალებით:
ეპისკოპოსი ბენედიქტინი
რესპუბლიკის უზენაესი ხაარბიტარული ხასპარტლოს თავმჯდომარე

ამ დროს ჩვენი ულამაზესი იმერეთი, რაჭა-ლეჩხუმი უსაფრთხოდ გვეგულვობდა, უცებ კი შეზარავი რამ ვიხილეთ. ისევ მსხვერპლი, ისევ უიმერეთობა... ამ საქმეში ღმერთი არ ურევია — არ გვგონია ქართველ ერს იმდენი ცოდვა ჰქონდეს, რომ მისმა მფარველმა უფალმა მისი წმინდა სავანე ნიკორწმინდა, მოდინახე; მცირეწევრიან მთაწკარვესა და აკაკის აკვანიც არ დაინდო. არა, ამაში ღმერთი არ ურევია! ხდება ის, რაც თავის დროზე ხისმა გამჩენმა დიდ ვაჟს აქვს მევინა:

„მტერს არ მისცემენ სათვალად თავის სამშობლოს გმირები“.
ჩვენი დეგობა და ძმებო! დამოუკიდებელი საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი ხაარბიტარული ხასპარტლოს ცენტრალური

გვეხმარებოდნენ ბავშვები

საქართველოს მოსახლეობისათვის ცნობილია, რომ ბელგიაში არსებული საერთაშორისო დახმარების ფონდმა გამოთქვა სურვილი, შესწავლა საქართველოს ჰუმანიტარული დახმარების პროგრამით. ფონდმა საქართველოს, კერძოდ, ჯანმრთელობის დაცვისა და სოციალური უზრუნველყოფის სამინისტროს გამოუგზავნა 120,000 გერმანული მარკის ღირებულების მედიკამენტები, ტანსაცმელი, სათამაშოები და ტექნიკური ბავშვებისათვის. ჯანმრთელობის დაცვისა და სოციალური უზრუნველყოფის სამინისტროს ინიციატივით გერმანული საჩუქრები გადაეცა ბავშვთა სახლებს. მრავალი მზრუნველობის მოკლებულ პატარებს, ნაწილი კი ზოგიერთ მრავალშვილიან ოჯახსა და სმაჩალოდან ლტოლვილ ბავშვებს.

თავმჯდომარე ბატონი კარლ კოხი. არ შეიძლება არ აღინიშნოს, რომ მოკავშირის როლი ჩვენსა და დახმარების ფონდს შორის მთლიანად იკისრა თბილისში არსებულმა უნგრეთის საჯარო წარმომადგენლობის თანამშრომელმა ბატონმა ანდორ პაკმა და მისმა მეუღლემ ქალბატონმა ვაჟა შეშტერმა. ამ დღეებში ჯანმრთელობის დაცვისა და სოციალური უზრუნველყოფის სამინისტროში ერთი სასიხარულო ცნობა მოვიდა. ბელგიაში არსებულმა საერთაშორისო დახმარების ფონდმა აკვლავ გამოთქვა სურვილი, საქართველოს გამოუგზავნოს 1.000 ტონა პროდუქტი — რძის ფხვნილი და ბავშვთა კვების პროდუქტები. გარდა ამისა, ბატონმა კარლ კოხმა გამოთქვა სურვილი საქართველოში ჩამოსვლისა.

ჯანმრთელობის დაცვისა და სოციალური უზრუნველყოფის სამინისტროს პრესცენტრი

საკრებულო მოუწოდებს

ხევისურეთის თემის საკრებულო და მასთან არსებული თბილისის საკოორდინაციო ცენტრი, აღიქვამს რა თავს დამტყდარ უბედურებას, როგორც საერთო ეროვნულ ტრაგედიას და უთანაგრძნობლს რა ჩვენს თანამოქმედებს, მიმართავს ხევისურეთის თემის საბჭოებსა და რეგიონულ შტაბებს, რათა უმოკლეს დროში მაქსიმალურად შესაძლებელი დახმარება გაუწიონ უბედურებაში ჩავარდნილ თანამოქმედთ.

დი საპროტების საყოფაცხოვრებო ნივთების შეგროვებას. საკრებულო მიმართავს ყველას, თითოეულ სოფელს, თემს, რეგიონალურ ჯგუფს: უმოკლეს დროში მოუყარონ თავი ყველაფერს, რითაც შეუძლიათ დაეხმარონ უბედურებაში ჩავარდნილ თემებს და ორგანიზებულად მიიწოდონ რესპუბლიკურ შტაბს, მიწისძვრის ზონაში მოხვედრილ რაიონებს.

დამატებით ცნობებისათვის შეგიძლიათ დარეკოთ 39-52-82; 93-53-68.

საქინფორმი

საპროტესტო აქცია ბრძოლაში

გრძელდება სრულიად საქართველოს დედაქალაქი კავშირის წევრთა საპროტესტო აქცია მოსკოვში საქართველოს რესპუბლიკის მუდმივი წარმომადგენლობის წევრთა მიერ მოწვეული საქართველოს საზიარო საქმეებში იმპერიალისტური პოლიტიკის წინააღმდეგ. 8 მაისს აქციის მონაწილეებს შეეხებოდა და ესაუბრა საქართველოს რესპუბლიკის საგარეო საქმეთა მინისტრი ბატონი გიორგი ხოშტარია. 9 მაისს შედგა სტალინის საუბარი აშშ-ელჩ

ბატონ ჯეკ მეტროსა და დეტის-ვილია კავშირის პრეზიდენტ ზაზა სხარაშვილს შორის. ამერიკის ელჩმა თანადგომა გამოუცხადა და ყოველგვარი დახმარება აღუთქვა აქციის მონაწილეებს. 10 მაისს კი შედგა აქციის მონაწილეთა პრესკონფერენცია საბჭოთა და უცხოელი ჟურნალისტებისა და მოსკოვში აკრედიტებული დიპლომატიური კორპუსის წარმომადგენლებისათვის.

საკუთარი ინფორმაცია.

შეიძინა რუსეთის სპი

6 მაისს რუსეთის უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარე გიორგი ილია და სსრკ სუკის თავმჯდომარე კრიუჩკოვმა ხელი მოაწერეს რუსეთის სუკის შექმნის ოქმს. ამ ოქმით რუსეთის სუკმა მიიღო საკავშირო რესპუბლიკური კომიტეტის სტატუსი („კომსომოლსკაია პრავდა“ №102).

ხველას თავისი „პრეზიდენტი“

1 მაისს მოსკოვის ახლოს, ტყეში შეიკრიბნენ ლიბერტიანული პარტიისა და სექსუალური უმცირესობათა ასოციაციის 70 დელეგატი, რომლებსაც რუსეთის პრეზიდენტის პოსტზე წამოაყენეს თავიანთი ლიდერი — ჰომოსექსუალიტი რომან კალინინი. კალინინი 40 წლისაა, უმაღლესი განათლებით, მუშაობდა მექანიკურ კუბასში, მილიციამ რამდენჯერმე დააკავა ლოთობისა და ნარკომანიისათვის.

აქტივისტების აზრით, ქვეყანაში 100 ათასზე მეტი ჰომოსექსუალისტი და ლესბიანიაა, რომლებიც სიამოვნებით მისცემენ ხმას რომან კალინინს („კომსომოლსკაია პრავდა“ №103).

საპარტია პრეზიდენტობის კანდიდატი

7 მაისს მოსკოვში ჩატარდა საინიციატივო ჯგუფის სხდომა ზსდს პრეზიდენტის პოსტზე ვადიმ ბაკატინის კანდიდატურის წამოსაყენებლად. მსგავსი ჯგუფები უკვე რეგისტრირებულია და დიფიკულტეტის ხელმოწერებს შეგროვებენ („კომსომოლსკაია პრავდა“ №103). გავრცელდა ხმები, რომ ბაკატინი უარს ამბობს თავისი კანდიდატურის წამოყენებაზე. მაგრამ, სსრკ უზენაესი საბჭოს დეპუტატის ბ. პილინის თქმით, ეს მხოლოდ ხმებია. როგორც თავად ბაკატინმა აღნიშნა, ის ნამდვილად არ იტყობს უარს არჩევნებში მონაწილეობისა.

საერთაშორისო ცხოვრება

გრძელდება საბჭოთა საგარეო საქმეთა მინისტრის ა. ბესმერტინის ვიზიტი ახლო აღმოსავლეთის ქვეყნებში. ისრაელში ჩასვლას წინა დღეს იორდანის დელეგაციამ ამაში გამართულ პრეზიდენტურულ საბჭოთა მინისტრმა განაცხადა, რომ ებრაელი ემიგრანტების დასახლება ოკუპირებულ არაბულ ტერიტორიებზე ხელს უშლის შვიდობის დამყარებას ახლო აღმოსავლეთში, და ამიტომ, თუ ეს პროცესი გაგრძელდება, მოსკოვი არ გამოიტყობს საბჭოთა ებრაელთა ემიგრაციის შეზღუდვის შესაძლებლობას.

რაც შეეხება დიპლომატიური ურთიერთობის აღდგენას ისრაელთან, რასაც ამ ქვეყნის მთავრობა მოითხოვს ახლო აღმოსავლეთის სამშვიდობო კონფერენციაში საბჭოთა კავშირის მონაწილეობის წინაპირობად, ა. ბესმერტინმა ამის თაობაზე თქვა, რომ საბჭოთა კავშირი არ დათანხმდება არავითარ წინაპირობაზე, რადგან მისი როლი ახლო აღმოსავლეთის სამშვიდობო პროცესში ძველად ბუნებრივია, და აღადგენს დიპლომატიურ ურთიერთობას ისრაელთან მაშინ, როცა საამისოდ შესაფერისი პირობები შეიქმნება.

დიპლომატიური წყაროებიდან ცნობილი გახდა, რომ მაროკო და ირანი ამბობენ ნორმალური დიპლომატიური ურთიერთობის აღდგენას, ამ მიზნით მაროკოს ოფიციალური წარმომადგენელი მიემგზავრება თეირანში, რომ საფრ-

ეობაზე თუ, რა თქმა უნდა, ხალხის მხარდაჭერა ექნება.

კარგული ენის განმარტებითი ლექსიკონი

ტიუმენის ინვალისტი მცირე საწარმომ გადაწყვიტა გამოეშვა... ქურდული ენის განმარტებითი ლექსიკონი. მისი შემდგენლების სახელები უცნობი დარჩა, მათ თვით პონორარიც კი სხვა ადამიანების სახელზე აიღეს. ლექსიკონის ავტორები კი „პროფესიული ეპოგონის“ კემარტი მცოდნენი არიან, თითოეულ მათგანს ცხებში ათ წელზე ნაკლები არ გაუტარებია. ახალი წიგნის პირველი მკითხველები ტიუმენის მილიციის თანამშრომლები იქნებიან.

„დიდი კომპანიის“ ზღაპრული

ქალაქ კრასნოფიმსკის (სვერდლოვსკის ოლქი) ორ სკოლაში უჩვეულო ექსპერიმენტი ტარდება. საერთაშორისო მშობელთა კომიტეტის გადაწყვეტილებით გაცემული გაცემისათვის, სასკოლო ტიხების დახმარებისათვის და სხვა უსაქციელობისათვის მოსწავლეები ხუთ მანეთ ჯარიმას იხდებიან. ერთდღეით „დანაშაული“ რის გამოც მოსწავლეები ჯარიმდებიან არ ჯარიმდებიან, „ორიანების“ მიღება. უნდა ითქვას, რომ რამდენიმე ხუთმანეთიანი ჯარიმის შემდეგ სკოლაში საგრძობად შეეცირდა სივარების ბოლი. თუმცა, ჯარიმებით ბოლომდე მიიწვი არ გარკვეულა, მოიშლიან თუ არა მოსწავლეები სივარების წევრსა და სხვა ცუდ საქციელს, არ არის გამოიტყულები, წერს გაზეთი „ტრუდი“ (№105-

106) რომ მათი მშობლები და აღმზრდელები ნამდვილად „დიდი კომპანიის“ ზღაპრულად აღმოჩნდნენ.

აქვანაა ვარაუდით სოფანს

ვილინიუსის მახლობლად, პენია-რიის ტყეში პიტლერული ოკუპაციის წლებში დაღუპული 70 ათასი ებრაელის — ვილინიუსის გეტოს ტყვეების — სხონის პატივსაცემად გაიხსნა მემორიალი. ის ცნობილი საზოგადო მოღვაწისა და კომუნისტის, ისრაელის მოქალაქის ე. ეშტინის სახარებით შეიქმნა.

ქალაქი ერთდღით ოჯახი ცხოვრობს

ჩინეთში, ტიბეტის ავტონომიური რაიონში, არის ყველაზე პატარა ქალაქი ტიანმენი, სადაც მხოლოდ ერთი ოჯახი ცხოვრობს. მიუხედავად ამისა, ტიანმენის რეგისტრირებული სასახლეო ადმინისტრაციული ცენტრია, აქვს საქალაქო მთავრობის ბუკეტი და აბრა წარწერით „ქალაქი“.

1957 წლამდე ტიანმენში რამდენიმე ათეული ოჯახი ცხოვრობდა. მაგრამ ის იმდენად შორეულ საზღვრისპირა რაიონში მდებარეობს, რომ მოსახლეობამ დასტოვა ქალაქი. ერთდღეით, ვინც აქაურების ევრ შეელოა, სანციხების ოჯახია — მამა და ორი ქალიშვილი. სანციხები ძირითადად მეცხვარეობას მისდევს. ამის გარდა, უფროს ქალიშვილს, ქალაქისთვის მოსტეც უჭირავს, რომელიც მან მემკვიდრეობით მიიღო პენსიაზე გასული მამისაგან („რაბოჩია ტრიბუნა“ №29).

საბჭოთა კავშირის პრეზიდენტის ვ. პავლოვმა მოუწოდა

დასავლეთის დემოკრატიულ ქვეყნებს დაეხმარონ საბჭოთა მთავრობას მანეთის კონფერენციაზე ვალუტად გადაქცევაში. დასავლეთის კორესპონდენტებისათვის მიცემულ ინტერვიუში მან თქვა, რომ კონფერენციაზე მანეთის შექმნა მნიშვნელოვანი ნაბიჯი იქნება საბჭოთა ეკონომიკაზე დასასველად, რაც შეუძლებელია უცხოეთის დახმარების გარეშე. ვ. პავლოვმა იმედი გამოთქვა, რომ „დიდი შვიდეულის“ — მსოფლიოს 7 წამყვანი ინდუსტრიული სახელმწიფოს ეკონომიკური თათბირის მონაწილეები (ეს თათბირი ივლისში ლონდონში ჩატარდება), მზარს დაუქრნის საბჭოთა კავშირისათვის ფინანსური დახმარების გაწევას.

ვარაუდობენ, რომ „დიდი შვიდეულის“ ყოველწლიურ ეკონომიკური თათბირზე შეიძლება მიიწვიონ მ. გორბაჩოვი მეტავალუტურის სტატუსით. დიდი ბრიტანეთის მთავრობამ, სადაც ამჟამად ეს შეხვედრა ჩატარდება, განაცხადა, რომ მოეთათბირება დაანარჩენ მონაწილეებს ამის თაობაზე.

ინტერვიუს დასკვნით ნაწილში ვ. პავლოვმა თქვა, რომ მომავალ კვირაში პრეზიდენტ გორბაჩოვი გამოსცემს ბრძანებას გაფიცების და მუშათა სტრეკის ანალოგიური მოქმედების აკრძალვის შესახებ. ეს ბრძანება გაითვალისწინებს იმ პირობას, სადაც ამჟამად ეს შეხვედრა მუშებს გაფიცვისკენ მოუწოდებენ.

ირინა თავერაჟივილი

განხილვა

მია თითოეულ კლასში: I პრემია — 500 მან., II პრემია — 400 მან., III — პრემია — 300 მან. და სპეციალური პრემიები. კონკურსის სპონსორები არიან რუსეთის ს/გ „ზოტი“ და სრულიად საქართველოს მერაბ კოსტავას საადგილმამულო ფონდთან არსებული ასოციაცია „მამული“. მსურველებს შეუძლიათ რეგისტრაცია გაიარონ და დამატები-

თი ცნობები მიიღონ ა. წ. 13 მაისამდე შემდეგ მისამართზე:

ქ. რუსთავი, 56-ე პროფ. ტექ. სასწავლებელი, საერთო საცხოვრებლის შენობა, II სართ. ორბაბათის, ოთხშაბათს და პარაკვეს 17-დან 20 საათამდე.

ქ. თბილისი, 151-ე საშ. სკოლის შენობა — ვაჟა-ფშაველას გამზ. № 61, ორშაბათს, ოთხშაბათს, პარაკვეს 15-დან 17 საათამდე. ტელ. 93-39-45.

საორგანიზაციო კომიტეტი

მოსაზრებათა პრობლემული სკოლის კონსულტაციის

მეტყველებს საუბრის დასაწყისს ქართველი ერი სახელმწიფოებრიობის დაკარგვით შეხვდა. როგორც ყოველი დამპყრობი, რუსეთის იმპერიაც ცდილობდა ქართველ ერში ეროვნული ცნობიერების ჩაქვლას, რაც უშუალოდ იქვე მოხდა. სახელმწიფოებრიობის წილის განმარტებაში ეროვნული საგანმანათლებლო სისტემის მოშლით გამოიხატა. კოლონიალური პოლიტიკის განხორციელებაში უმთავრესი როლი ენიჭებოდა, რომ ეროვნულ მსოფლიოებაზე დაფუძნებული განათლება ეს ის ცოდნაა, რომელიც უშუალოდ განსაზღვრავს ერის მესხიერების ბუნებრივ მდგომარეობას — ერის წარსულის სტრუქტურას; ეს სტრუქტურა თავისუფლების სტრუქტურა და მისივე სტრუქტურაა.

დღეს ქართველი ერი სრული დამოუკიდებელი სახელმწიფოებრიობისაკენ სწრაფვს. განათლების პრობლემა საგანმანათლებლო სისტემის ხელახალი ფორმირებისა და ეროვნული სკოლის ჩამოყალიბების გადამდებელ საჭიროებას უდევს. ვითარების შედეგად იგი გარემოებას, რომ საქართველოში დღეს გამოცხადებული დამოუკიდებელი სახელმწიფოებრიობის აღდგენისათვის საჭირო გარდამავალი პერიოდი, მიგვანახავს, რომ ეროვნული სკოლის კონცეფციას საფუძვლად უნდა დაედოს ის პრინციპები, რომლებიც დღესვე შეცვლიან დღევანდელი სკოლის დეფორმირებულ სახეს და მომავალში სკოლაში ძირითადი რეფორმის ჩატარების საშუალებას მოგვცემს. ამასთან, განათლების სისტემის ძირითადი, რადიკალური რეფორმა სკოლების დეცენტრალიზაციას, დეცენტრალიზაციას განთავსების, დეცენტრალიზაციასა და მათი განვითარებისათვის სახელმწიფო დოტაციისა და თვითმფინავურების პრიორიტეტი გონივრულ ურთიერთშეთავსებაზე აგებული სტრუქტურის ფორმებს უნდა გულისხმობდეს.

საჭიროა ხაზგასმით იმისა, რომ ეროვნული საგანმანათლებლო სისტემა და ეროვნული სკოლა უნდა ეფუძნებოდეს პიროვნების ზნობრივი, ფიზიკური და გონებრივი აღზრდის როგორც ეროვნულ ტრადიციებს, ასევე ამ სფეროში ცივილიზებული ქვეყნების არსებით მიღწევებს.

სწორედ ზნობრივი, ფიზიკური და გონებრივი აღზრდის მეთოდების ორგანიზირებაში უნდა იქონიოს უმთავრესი როლი ეროვნული სახელმწიფოებრიობის განვითარებულ პიროვნების ეროვნული სახის ჩამოყალიბებისა.

მიგვანახავს, რომ ეროვნული სკოლის ერთიანი კონცეფციის ჩამოყალიბებაზე აუცილებელია შემდეგი ფუნქციონალური პრინციპების გათვალისწინება:

1. ცალ-ცალკე შეიქმნას მოზარდის ზნობრივი, ფიზიკური და გონებრივი აღზრდისათვის საჭირო კონკრეტული პროგრამები. თითოეული ეს პროგრამა უნდა ეფუძნებოდეს ქრისტიანულ მრწამსს, მორალს და ზნობას; ხალხურ ტრადიციებსა და ეროვნულ მსოფლიოებრივ კულტურას; სკოლაში ეროვნული სკოლის დამკვიდრებისათვის საჭირო ქართული ენის, საქართველოს ისტორიის, საგუნ-

დო-სამუსიკო ხელოვნების, ხალხური სპორტული თამაშებისა და ფიზიკური ვარჯიშების პრიორიტეტული აღდგენა-განვითარება. ცალკეული სასწავლო პროგრამების სახარო განხილვისა და დანერგვის შემდეგ უნდა მოხდეს მათი შეჯერება და ერთიანი სასწავლო პროგრამის მიღება.

2. ეროვნული საგანმანათლებლო სისტემა უნდა ემყარებოდეს ეტაპობრივ სწავლებას. სწავლების ყოველი ეტაპის გასრულება უნდა ითვალისწინებდეს მოზარდის ერთი ასაკობრივი ჯგუფიდან მეორეში გადასვლას და დამოუკიდებელი ცხოვრებისათვის საჭირო აუცილებელი ჩვევების შექმნას.
3. საყოველთაო საგანმანათლებლო სწავლება უნდა იწყებოდეს 7 წლიდან და სრულდებოდეს 15 წლიდან. სწავლების ამ ეტაპზე მოზარდს უნდა ჩამოუყალიბდეს წინგზე მუშაობისა და შრომითი (ხელოვნობა, პრაქტიკა, კულინარია და ა.შ.) ჩვევები.
4. სწავლების შემდეგი ეტაპი უნდა შეიქმნას 15-18 წლის მოზარდთა 3-წლიანი არასავალდებულო სწავლებით. არასავალდებულო სწავლება გულისხმობს სწავლებას ამ ეტაპზე მოზარდის სურვილისა და შესაძლებლობების შესაბამისად გათვალისწინებით; სწავლების დიფერენცირებულ (ტექნიკური, ჰუმანიტარული) და შერეულ (უფასო, ნაწილობრივ ფასიანი, ფასიანი) ფორმებს.
5. საშუალო სწავლების ეს ციკლი უნდა გახდეს ბავშვის მოზარდისათვის შემდგომი ტექნიკური და უმაღლესი განათლების მიღებისათვის.
6. ეტაპზე პედაგოგიური კონსულტაციის სრული უფლება უნდა მიეცეს მოსწავლის მონაცემების (გონებრივი შესაძლებლობები, მისწრაფება, დისციპლინა) გათვალისწინებით მისი სკოლაში დარჩენის მიზანშეწონილობის გადაწყვეტას.
7. სწავლების ამ ეტაპის გასრულება არავითარ პიროვნულად არ უნდა აღიქვამდეს პიროვნებას ტექნიკური და უმაღლესი სასწავლებლებში მისაღები გამოცდების ჩაბარებისას.
8. თავის მხრივ, საშუალო სწავლების ამ ეტაპზე პიროვნებას უნდა მისცეს ცოდნის ის აუცილებელი მინიმუმი, რომლის გარეშეც შეუძლებელი იქნება შემდგომი უმაღლესი განათლების მიღება.
9. მომავალში, სწორედ საშუალო სწავლების სკოლებში უნდა განტვირთონ უმაღლესი სასწავლებლები ზოგადსაგანმანათლებლო დისციპლინებიდან, რაც მათ სპეციალობის უფრო ღრმად სწავლების საშუალებას მისცემს.
10. მეორეს მხრივ, 15-18 წლის ასაკობრივი ჯგუფისათვის ფართოდ უნდა იყოს წარმოდგენილი პრო-

ფესიული განათლების მიღებისათვის საჭირო სასწავლებლები, რომლებიც უშუალოდ იქნება მიმდგრებული ფაბრიკ-ქარხნებისა თუ წარმოება-დაწესებულებებზე. ეს სასწავლებლები უნდა ითვალისწინებდეს მუშაბელის რეალურ მოთხოვნებს წარმოების ამა თუ იმ სფეროში.

5. უმაღლესი სასწავლებლებში ჩარიცხვის ერთადერთი კრიტერიუმი უნდა იყოს მხოლოდ და მხოლოდ აბიტურიენტის ცოდნა. უნდა გაუქმდეს ყოველგვარი შეღავათები უმაღლესი სასწავლებლებში მისაღები გამოცდების ჩაბარებისას.
6. უმაღლესი სასწავლებლებშიც სწავლება მიზანშეწონილია განდეს ორ ეტაპობრივ: პირველი საშუალო ციკლი პიროვნებისათვის რაიმე სპეციალობის მიღების სასწავლებლს უნდა იძლეოდეს (მაგ: სამედიცინო ინსტიტუტში ეს გულისხმობს ექთნის, ფერწილის ან სხვა სპეციალური მიმართულების); შემდეგ 2-3-წლიანი სწავლება კი იქნება მოსამზადებელი მაღალკვალიფიციური და სამეცნიერო კადრებისა.
7. ეტაპობრივი სწავლების თითოეულ ციკლს ესაბრება კონკრეტული საშუალო პროგრამები. ეს პროგრამები უნდა გამოქვეყნდეს ოფიციალურად და ფართო სახარო განხილვის საგანად უნდა იქცეს.
8. ეს, რა თქმა უნდა, საშუალო სასწავლებლებში, კი, ყოველზე ზემოთქმულიდან გამომდინარე, ვფიქრობთ, რომ ეტაპობრივი სწავლების შემოღება საჭიროა უკვე მომავალი სასწავლო წლიდან და წესდეს უმაღლესი სასწავლებლებში მისაღები გამოცდების მუშაობისათვის დიფერენცირებულ (უფასო, ნაწილობრივ ფასიანი, ფასიანი) სწავლებას.
9. ამგვარ დროს, ეტაპობრივი სწავლების ეფექტური განხორციელებისათვის მიზანშეწონილია სწავლების პირველი საგანმანათლებლო ეტაპისათვის ისეთი სასწავლო პროგრამის არსებობა, რომელშიც 15-20 მოსწავლე იქნება, შემდგომ კი ეტაპისთვის კი 10-15 მოსწავლემ. ასევე, სწავლების ეტაპობრივი სახისა და მოსწავლეთა ასაკობრივი ჯგუფების გათვალისწინებით, სასწავლო სკოლების გამოყენება ტერიტორიულად.
10. ამ კონკრეტული წინადადებების ხორცშესხმისათვის საჭიროდ მიგვანახავს პედაგოგიური კონსულტაციის მომავალი სასწავლო წლიდან მიეცეს სკოლის განსაზღვრული ვადით დირექტორების ლია კონსულტაციის უფლებისა და საჭიროების შემთხვევაში მათი გადაჩვენის უფლებაც.
11. განათლების სისტემაში დღეს არსებული მოუთმეხელი კრიზისული ვითარება უფლებას არ გვაძლევს იდუალებული ეროვნული სკოლის კონსერვაციის ღონისძიების და ამით გამართლებული ინერტილობისათვის.
12. მოქმედება დღესვე უნდა დაიწყოთ და ერთობლივი ძალისხმევით ეროვნულ სკოლის განსაზღვრული ძირითადი ჩვეუარით.

თამაზ კალაძე,
საქართველოს პელსინის კავშირის კულტურის, განათლებისა და მეცნიერების კომისიის თავმჯდომარე, ფიზიკა-მათემატიკის მეცნიერებათა დოქტორი;
ვასტანა გაღაძე,
ჯუარბა კაციალავაძე,
კომისიის წევრი, ფიზიკა-მათემატიკის მეცნიერებათა კანდიდატი.

ყუარაღაბა!

12 მაისს, კვირას, სრულიად საქართველოს დავით აღმაშენებლის სახელობითი საზოგადოება ფილარმონიის დიდ საკონცერტო დარბაზში სტიქიით დაზარალებული რაიონების დასახლებულად აწყობის დიდ საქემლოქმედო კონცერტს.

კონცერტში მონაწილეობას მიიღებენ დავით აღმაშენებლის სახელობის შემოქმედებითი კომიტეტის წევრები: კამერული ეროვნული ანსამბლი (ხელმძღვანელი გელა ჩაჩიაიანი), მომღერალ ვაჟა გუნდი „მარავანი“ (ხელმძღვანელები — მიხეილ მკერავიშვილი და თორ ბერძენიშვილი), საქართველოს ჯაზ-ქორალი (ხელმძღვანელი ალექსანდრე კილაძე).

ახალი ფიგნი

ახლან თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობამ გამოსცა ახლისა და აფრიკის ქვეყნების ახალი და უახლესი ისტორიის კითხვებზე მომზადებული სამეცნიერო კრებული. მასში გაშუქებულია ახლისა და აფრიკის კონტინენტებზე მიმდინარე პროცესები XVI-XIX სს-ში.

ეს არის ქართველი ადამსავლეთმცოდნეებისა და აფრიკანისტების პირველი ერთობლივი კრებული, რომელშიც ფართოდაა წარმოდგენილი ყოფილი კოლონიებისა და დამოუკიდებელი ქვეყნების (ინდოეთი, ინდონეზია, ირანი, თურქეთი, ლიბანი, ერაყი, პალესტინა, ალჟირი, მაროკო, ტუნისი, სამხრეთ აფრიკა) ისტორიის მდიდარ და მრავალფეროვან მემკვიდრეობა, კი, ყოველზე ზემოთქმულიდან გამომდინარე, ვფიქრობთ, რომ ეტაპობრივი სწავლების შემოღება საჭიროა უკვე მომავალი სასწავლო წლიდან და წესდეს უმაღლესი სასწავლებლებში მისაღები გამოცდების მუშაობისათვის დიფერენცირებულ (უფასო, ნაწილობრივ ფასიანი, ფასიანი) სწავლებას.

ყუარაღაბა!

1991 წლის 13 მაისს ილია ქავჭავაძის სახელობის საზოგადოება „ცოდნის“ დიდ დარბაზში ჩატარდება უდროოდ გარდაცვლილი შემოქმედითა: ირაკლი კოსტავას, თამაზ შაბაღაშას, ჯილადათუაშვილის, ირაკლი დოლიძის, დათო კვიციანიშვილის, დათო კრაქაშვილის, დათო გურგენიძის, ჭამალ თოფურაძის, რამაზ ბარკაძის, თენგივ პატარაის, ნიკა ჯამბაზიშვილის, ვლადიმერ მაჩაიძის, ჯანო გორგაძის, ბექას ხარაიშვილის, ფირუზ მაჩუბაშვილის, ნაზი შამანაურის, თამარიკო ჭოკვიძის, ეკა ბეჟანიშვილის, ნათია ბაშაღიშვილის, არჩილ ფირცხალავას, თემურ გაბედავას, დიმიტრი გოგუაძის, ბეთშილ შამგინაძის, მარიკა ტაბაღაშას, ნანა თაქთაქიშვილის, მიწიკო ერიშვილის

1991 წლის 16 აპრილს თბილისში შეიკრიბა საინიციატივო ჯგუფი 15 კაცის შემადგენლობით.

ხანგრძლივი, კონსტრუქციული მსჯელობის საფასი ვახდა საქართველოს დღევანდელი პოლიტიკური ვითარება, მისი თანამდევნი სოციალურ-ეკონომიკური თუ ეთნიკური პრობლემებით, რომლებიც აუცილებელად განხილვება როგორც სსრკ-ის, ისე მსოფლიო პოლიტიკურ პროცესებში.

საინიციატივო ჯგუფმა დადებითად შეაფასა კომუნისტური იმპერიის წინააღმდეგ მებრძოლ დემოკრატიულ ძალთა ინტეგრაციონალური პროცესის დასრულების პროცესების პროცესი,

საინიციატივო ჯგუფის განცხადება

რომელიც საქართველოშიც წარმატებით დაიწყო ჯერ კიდევ ეროვნული კონგრესის არჩევით. პოლიტიკურ ძალთა კონსოლიდაცია გამოვლინდა აგრეთვე იმ ორგანიზაციათა საარჩევნო ბლოკებად გაერთიანებაშიც, ვინც კენჭი იყარა 1990 წლის 28 ოქტომბრის არჩევნებში.

მიუხედავად ამისა, საინიციატივო ჯგუფმა უცილობელ საჭიროებად ჩათვალა ისეთი ორგანიზაციის არსებობა, რომელიც თავისი საქმიანობით გაატარებს პიროვნულ, მართალ და დამოუკიდებელ (მიუკერძოებელ) პოლიტიკის დემოკრატიის კენჭმარ-

საინიციატივო ჯგუფის განცხადება

ტებაზე დაყრდნობით იმის გაუთვალისწინებლად, თუ რა ძალები არსებობს უკვე საქართველოში და რა ურთიერთდამოკიდებულებაა მათს პოლიტიკურ თანაცხოვრებაში.

აქედან გამომდინარე, საინიციატივო ჯგუფის წევრებმა დაადგინეს: შეიქმნას ახალი დამოუკიდებელი პოლიტიკური ორგანიზაცია და ეწოდოს საქართველოს დემოკრატიული პარტია (სდპ).

ასოღმშენილი საქართველოს დემოკრატიული პარტია არ წარმოადგენს მისი, წინამორბედის — ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიისთან გაერთიანებულ და ამის

გამო ლიკვიდირებული საქართველოს დემოკრატიული პარტიის პრინციპებისა და პოზიციების გამგებელად. ე. ი. არ არის ეროვნულ კონგრესის წევრი და სამშობლოს სახელმწიფოებრიობის ფაქტობრივ აღდგენაზე ისეთივე მუშაობილია კრემლის პოლიტიკის წინააღმდეგ, როგორც ეროვნულ-განმათავისუფლებელ ელ მოძრაობის ის ძალები, ვინც უნდა გამოადგინოს საქართველოს სასიკეთო მომავლისათვის.

ახლო მომავალში გამოქვეყნდება პარტიის პროგრამისა და წესდების პროექტები, რომლებიც დამტკიცდება დამფუძნებელ კრება-

საინიციატივო ჯგუფის სახელი
„ვახაშვილი ანსამბლი“
18 აპრილი, 1991 წელი.
თბილისი.

სახლის ვოკალურ-ინსტრუმენტული ანსამბლი „მზიურის“ მებუთუთაობა (ხელმძღვანელი რესპუბლიკის დამსახურებული არტისტი გ. ჯაჩიაიანი, ა. რაქვიანი). მხატვრული კონცეპტი. ბაქრაძე და რესპუბლიკური ოლმპიკაში გამარჯვებული კომპოზიტორი.

სალამის წამყვანი საქართველოს სახალხო არტისტი

პარტიის პასპატი
შემოსავალი გადაირიცხება მიწისძვრის შედეგად დაზარალებულ პედაგოგთა ოჯახების დასახმარებელ ფონდში.
დასაწყისი 16 საათზე.
ბილეთები იყიდება.

ზე 1991 წლის სექტემბერში. იქვე იარჩევა ხელმძღვანელი ორგანო.

პარტია ჩამოყალიბების პროცესშია. საქართველოში მსოფლიო რეპუბლიკის დამსახურებული არტისტი გ. ჯაჩიაიანი, ა. რაქვიანი, მხატვრული კონცეპტი. ბაქრაძე და რესპუბლიკური ოლმპიკაში გამარჯვებული კომპოზიტორი.

სალამის წამყვანი საქართველოს სახალხო არტისტი

პარტიის პასპატი
შემოსავალი გადაირიცხება მიწისძვრის შედეგად დაზარალებულ პედაგოგთა ოჯახების დასახმარებელ ფონდში.
დასაწყისი 16 საათზე.
ბილეთები იყიდება.

სოცხალი სპეტიცხოველი

დიდახალია და სამაგალითო, როცა ერის შემოქმედებითი ნიჭი განსწავლდება ისეთ შედეგებში, როგორცაა, ჯვარი და სვეტიცხოველი, ჩვენი ეროვნული კულტურისა და მსოფლმხედველობის ნათელ გამოხატულებაში გამოვლინდება ერის სული. სწორედ ასეთი პიროვნება გახლდათ ქართული ლიტერატურის კლასიკოსი კონსტანტინე გამსახურდია, რომელიც განასახიერებდა უკვდავ ქართულ სულს კონკრეტულ ადამიანში, შემოქმედში და რომელიც თბილისის ქუჩებში, საქართველოს ყოველ კუთხე-კუთხულში, დადიოდა, ვითარცა ცოცხალი სვეტიცხოველი, ცოცხალი ტაძარი მტკვრისა და არაგვის შესართავთან აღმართული. საოცარი ბედი ერგო ღირს კონსტანტინეს, როგორც მწერალს და როგორც პიროვნებას. თავისი მშობლიური ქვეყნის თავისუფლებისათვის მებრძოლ მებრძოლს არც ერთი დღე, არც ერთი ღამე არ ჰქონია მშვიდი. მისი გზა იყო ეკლავიანი და ტანჯული, წინააღმდეგობრივი და მართალი, ისევე ნათლით მოსილი, როგორც მისი სათაყვანებელი ერისა.

მართლაც სიმბოლურია ერთი სურათი, სადაც კონსტანტინე გამსახურდია ჯვრის ტაძართან შებენი თვლი, ჩონა-ახალუხით და ფაფხით მოსილი, ჩაფიქრებული, დარდიანი, გარნა იმედიანი გადამკურნებს სვეტიცხოველს, რომელიც მის პიროვნებაში აღიქმებოდა როგორც ერთიანი, მთლიანი, განუყოფელი საქართველოს ნათელი გამოხატულება. სწორედ ამ ერთიანობისათვის და განუყოფლობისათვის იბრძოდა ის თავისი დიდებული კალმით და, თუ საჭირო იქნებოდა, სატეგარითაც.

კონსტანტინე გამსახურდიამ აღორძინა კომუნისტური ურჩხულის ბატონობის პირობებში ეროვნული ერთიანობისა და მთლიანობის იდეა და თავის დიდ ნაწარმოებებში ცოცხალ, რეალურ ძალად აქცია.

მიმე იყო ხვედრი დიდოსტატისა, ერისკაცისა, რომელიც მთელს თავის გულსა და სულს, მთელს თავის პოზიციას და ინტელექტს დებდა თავის უკვდავ ნაწარმოებში ისევე უშურველად და მართლად, როგორც თავად იყო. მისი გზა იყო გზა სიმართლისა და თავისუფლებისა. იგი ამ ორ დიდ მაცოდებლებელ წყაროს ეწაფებოდა და შემდეგ, ეროვნული მადლით აღვსილი, გადმოღვრიდა ხოლმე თავის რომანებსა და ნოველებში.

ვის რომანებსა და ნოველებში. მან იმიტომაც გააცოცხლა ჩვენი დიდი ისტორიული წარსული თავის ბრწყინვალე ისტორიულ რომანებში, რომ დაენახებინა როგორც მტრისათვის, ისე მოყვრისათვის, თუ რა დიდი წარსული გვქონდა ქართველებს და რა დიდი შესაძლებლობები შეგვაჩვენა მრავალსაუკუნოვანი ისტორიული გამოცდილებაში.

მისი დიდი შემოქმედება ასევე დიდი პოლიტიკაც იყო, საქართველოს სულიერი გადარჩენისათვის მოწოდებული. იგი მხატვრული ენითა და მომხიბვლელი სახეებით გადმოსცემდა თავის პოლიტიკურ მრწამსს, თავის პოლიტიკურ კონცეფციას, მიმართულს საქართველოს განთავისუფლებისაკენ, თავისუფალი და დამოუკიდებელი საქართველოს შენებისაკენ. მის „დიდოსტატის მარჯვენასა“ და „ღავით აღმაშენებელში“ მთელი პოლიტიკურ-სოციალური პროგრამა მოცემულია, რომელიც უთუოდ გამოადგება ყველას, ვინც ქართველი ერის თავისუფალი მომავლისათვის იბრუნებს. ფილოსოფიის დოქტორის არასოდეს გამოპარვია ქართველი ერის თვით ძნელად შესამჩნევი სურვილები და მისწრაფებები. ისტორიულ წარსულში გამარჯვებულნი და წარმატებულნი ისტორიულ ფურცლებთან მოლაპირე ყურადღების გარეშე არ რჩებოდა შეცდომებიც, სუსტი მხარეებიც. მართალია, მისი რომანები, მისი შემოქმედება სავესტრომანტიკული ფერებით, მაგრამ მის ნაწარმოებებს არც სალი რეალისტისა და კრიტიკულად განწყობილი მოახრთვინის გონითი თვალაქია.

დღეს, როდესაც ვიბრძვით საქართველოს რეალური სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენისათვის, აუცილებელია კიდევ ერთხელ მივუბრუნდეთ კონსტანტინე გამსახურდიას ისტორიულ რომანებს, მის შთაბეჭდველ

გმირებს. განა ქართული სახელმწიფოებრივი სტრუქტურის მდიდარ მასალას არ შეიცავს „დიდოსტატის მარჯვენა“? განა ქართული სახელმწიფოს შემდგომი აღშენებისა და აღორძინების ნათელ მაგალითებს არ გვაძლევს ისტორიული ეპოპეა „ღავით აღმაშენებელი“?

ვინც შეეცდება ღრმად ჩაწვდეს კონსტანტინე გამსახურდიას ფენომენს, როგორც ერთ-ერთ ქართულ საოცრებას, მან უსათუოდ მთლიანობაში უნდა გაიაზროს და აღიქვას ამ დიდი შემოქმედის მთელი ცხოვრების გზა და მდიდარი შემოქმედებითი ნაღვავი. ასევე, ვინც ცდილობს კონსტანტინე გამსახურდიას რომელიმე გმირის სიღრმისეულ შეცნობას, მისი ნაწარმოებების გაგებას, მან უთუოდ ერთიანობაში უნდა დაინახოს და შეისისხსოვროს მისი შემოქმედების ყველა ნაყოფი. განა დავით აღმაშენებლის მოდელი არ იგონება და იგულმგობება გიორგი პირველის სახეში, რომელიც მთელი თავისი სირთულეებითა და წინააღმდეგობებით არის დახატული? განა თამარის, მეგრძოლის, მაგრამ მშვენიერი ქართველი ქალის ცოცხლად განსახიერებული იდეის მადლი არ იკვეთება შორენას ორიგინალურ სახეებაში?

სოციალური, პიროვნული პრობლემები შესანიშნავადაა შეწყვეტილი ეროვნულ საკითხებთან, ქართველი ხალხის სატეგართან. როცა დიდი კონსტანტინე გიორგი მეფის, შორენას, არსაკიძისა და დავითის სახეებს ქმნიდა, როდესაც იგი აღწერდა საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის რთულ, მაგრამ ნათელ ფურცლებს, მაშინ საქართველო გმინავდა მოდერნიზებული რუსეთის იმპერიის უღელქვეშ და როგორც არასდროს, ისე სჭირდებოდა მშობლიურ ერს მისი დიდი და გმირული სახელმწიფოებრივი წარსულის გახსენება. ამას ხვდებოდნენ

მტრები. კრემლი და მისი აგენტები ყოველმხრივ ცდილობდნენ შეეზღუდათ დიდი მწერალი. მას მუდმივად სდევნიდნენ. მაინც არ ეპაუებოდა მტერს და აცოცხლებდა სვეტიცხოველს, აცოცხლებდა ქართულ ისტორიულ სულს, მომავლისთვის განკუთვნილს.

შთაბეჭდვით კონსტანტინე გამსახურდიას დამოკიდებულება რელიგიასთან. იგი, დიხანც, ღირსეულად აფასებდა საქართველოს რელიგიურ წარსულს, ქართულ რელიგიურ განწყობილებას და სრულიად არ უბრძანებდა ქართულ წარმართობას იმ რელიგიურ ღონეს, რომელსაც ქართველმა ერმა ქრისტიანობის მიღებით მიიღო. ერთი ღმერთისაკენ სწრაფვა ყოველთვის შეიძინებოდა ქართველს და ეს მოწოდება სამსახურავანი, მაგრამ ერთი ღმერთისადმი ცხადად განსხვავდება იმ გზაზე, რომელსაც მიჰყვება ქართველი ხალხი, როგორც ქრისტიანი ერთი. იგი ღრმა ქრისტიანი იყო და ქრისტიანობა მასში ეწყალებოდა იმ ნების თავისუფლებას, რომელსაც თავადვე ეფუძნება ეს უდიდესი და უღირსეულები რელიგია, თავისივე ჰუმანიური მსოფლმხედველობით.

კალამწიფართული და სატეგარ-შემართული ცხოვრობდა იგი და მისი ცხოვრება თავად იყო ბრძოლა. იგი იბრძოდა ქართული ერის გადარჩენისათვის, ქართული კულტურის ძეგლების შენარჩუნებისათვის, ქართული ქალაქის და სოფლის, ქართული ფილოსოფიისა და ფაუნის, ქართული შემოქმედებითი შესაძლებლობების არსებობისათვის. იგი თავად წარმოადგენდა ცოცხალ მაგალითს ქართული მეგრძოლი და შეუპოვარი სულისა, რომელიც შინაგანადაა თავისუფლებითა და დამოუკიდებლობით აღსავსე.

ის ნაწარმოებებიც კი, რომელიც მან მის თანამედროვე ვითარებას უძღვნა, სავესტრომანტიკული სურათების და მთლიანობისაკენ სწრაფვით დამოუკიდებლობისაკენ. როდესაც კითხულობ „მთავრის მოტაცებას“ და ხედავ თუ როგორ სურს მტარვალ იმპერიას შენი საშობლოს მოსპობა და შენი ისტორიული არსებობის მოტაცება, შენი მიწისა და წყლის წართმევა, მაშინვე ცოცხლდება შენი თარაშემგვარი და საქართველოს გადარჩენისა და თავისუფლების მებრძოლთა რიგებში დგები. ამიტომაც ბუნებრივად აღიქმება ჩვენი სურ-

ვლი, კვლავ ვხედავდეთ დიდი მწერლის ხატებას იმ მიტინგებზე და დემონსტრაციებზე, რომელიც მოწოდებულნი არიან საქართველოს დამოუკიდებლობის დაკვიდრებისათვის.

მიმე ხვედრი ერგო კონსტანტინე გამსახურდიას ფიზიკური სიცოცხლის დისრულტის შემდეგაც. მოსკოვი და მისი აგენტები ახლა მის ნაწარმოებებს დევნიდნენ და ავირთებდნენ, იგი კვლავ რჩებოდა „საშიშ“ მწერლად.

დღეს ყველასათვის ნათელია, რომ დიდი კონსტანტინე ქარის წისკილებს კი არ ებრძოდა, როგორც ეს ზოგს ეგონა, არამედ სრულიად შეგნებულად და მიზანმიმართულად იღვწოდა რუსეთის იმპერიის დამპყრობლური და რუსიფიკატორული პოლიტიკის წინააღმდეგ. ეს რომ შესაძლებელია და დასაშვებია, ამაზე ცხადად შეტყველებს დღევანდელი ქართული ეროვნული მოძრაობის მასშტაბები. კრემლის მსახურები მის ებრძოლებენ მაშინაც, როცა მის ძეგლს დამდნენ თბილისში, რომელმაც დიდი მწერლის თავისი მცემლობა აშკარა უქმყოფილება გამოიხატა. მასისთვის კომუნისტური „სიამაყით“ დაკურებდა ამ ძეგლს სახეიმო გახსნისას, მაღალ ტრიბუნაზე შემართული კაცი, რომელიც საქართველოს მზის ამოსვლას, ჩვენს სამშუხაროდ, ჩრდილოეთიდან ხედავდა. არადა რას იფიქრებდა იგი, სულ რაღაც შეიძლოდა წლის შემდეგ კონსტანტინე გამსახურდიას უკვდავი სახე განსხვავებულია 1990 წლის 28 ოქტომბერს, როცა უსისხლო რევოლუციის შედეგად საქართველოში სამუდამოდ დაემხო კომუნისტური რეჟიმი. ამაოდ ცდილობდა ჩრდილოეთის მზის მოტრფიალე ეროვნული მოძრაობის მოსპობას, დიდი კონსტანტინეს ნამოღვაწარის წარბოცვას, თვით უკვლურებას რეპრესიებშიც კი, მის მტარვალ ტარებულმა, ვერ ჩაკლეს ქართული სული, ვერ დაძლიეს ეროვნულ-განმათავისუფლებელი სულისკვეთება.

და დღეს მთელს საქართველოში ხარობს საქართველოს თავისუფლებისა და ერთიანობის იდეა, ხარობს ცოცხალი სვეტიცხოველის — კონსტანტინე გამსახურდიას დიდი და ნათელი სული.

ზურაბ ზაზნიძე

კონტაქტები კრასნოსკის მეთორმეტე მოგზაურობა

ბატონი გიორგი კრასნოსკი, პარიზის მკვლერი, გაგრანგული რუსი გახლავთ. თავისი ასაკით (დაბადებული 1915 წელს), გარეგნობითა და მოქმედებით სერვანტის უკვდავ დონ-კიხოტს ჩამოკავს. ოღონდაც ეს არის, რომის ნანტის ნაცვლად ველოსიპედზე ამხედრებულია, ხოლო ერთგულ თანამგზავრებად თავისი წინაპრების — სლავური მოდგმის ხალხთა შვილები შეურჩევიან, რომელთა სახელსა და გვარსაც ასაკის მიხედვით მოგახსენებთ.

გაციანით, ბატონებმა ნიკოლა პეტროვი (1911), ბორის კორიაგინი (1926), ვსევოლდ ოსიპოვი (1926), სტანისლავ ჟიდეკოვი (1927), სტეფან შკლიანიკი (1929), გიორგი გონჩაროვი (1930) და ალიოზ ფილიპენკო (1931).

ყველა ისინი, გარდა ბატონი ალიოზისა, რომელიც 23 აპრილს ბაქოში დაწვებულ ექსპედიციას ეროვნულ შეურთდება, 2 მაისს, საქართველოს მშვიდობის ფონლისა და საქართველოს ურბანლისტა დამოუკიდებელი კავშირის სტუმრები იყვნენ. საგანგებო პრესკონფერენციაში ჯერ თავიანთი მისიის შესახებ გატაცებით ჰყვებოდნენ, შემდეგ კი ურბანლისტებისა და სხვა სპეციალიზირებული მრავალ შეკითხვას უპასუხეს.

ჩვენი სტუმრების სიტყვებისა და მათ მიერ გავრცელებული ფურცლების მიხედვით თუ ვიმსჯელებთ, ველომოგზაურ ბერიკაცებს მეტად კეთილი მისია დაუსახავთ. გავროს და იუნკოს თანადგომით უნდა მოიარონ კავკასიისა და ახლო აღმოსავლეთის ცხელი წერტილები. მშვიდობის, ბუნებისა და ადამიანის უფლებათა დაცვის აუცილებლობა შეახსენოდა ყველას და მათთვის ხელმისაწვდომი ყველა საშუალებით ქვეყნებებს მოჰფინონ ნახაზი, განცდილი და მოსმენილი.

ბატონი გიორგი კრასნოსკისათვის ეს მეთორმეტე მოგზაურობა, ამას წინათ მეთორმეტე, მოსკოვი-პარიზი, აგრეთვე, ველოსიპედით და ასევე მშვიდობიანი მისიით, ფინეთის, ნორვეგიის, შვედეთის, დანია, გერმანიისა და საფრანგეთის გზებზე უვლია. დანარჩენი ათის შესახებ ვერაფერს გეტყვით, მაგრამ პრესკონფერენციაზე წარმოადგინო რუკაზე აღნიშნული ხაზების მიხედვით თუ განვსჯით, ჩვენი გმირის თავგადასავალი უთუოდ უურადლებდის დანიას. სხვა რომ არაფერი, ათასი და ათასი ჩვენებური, დიპიანი ახლაგზარდა თუ ასაკოვანისათვის იქნებ ჰქუის სასწავლაც იყოს.

ბატონი აქვე დავსძენ, ამ სტორიების ავტორი 1964 და 1975 წლებში საქართველოში გახმაურებული ველომოგზაურობების ერთ-ერთი მონაწილეა და გაზეთების („ლელო“ „თბილისის უნივერსიტეტი“) ფურცლებზე აღწერილი თავგადასავალია გადაკითხვა და ფოტოსურათების გადათავალიერება დღესაც უდიდეს სიამოვნებას ანიჭებს ხოლმე...

ახლა მთავარ სათქმელს დავუბრუნდეთ, საფრანგეთისა და რუსეთის მკვლერი რვა ბერიკაცი, რვა პენსიონერი (ამ სიტყვას ისინი ხშირად და ხაზგასმით იმეორებდნენ) 65 დღის განმავლობაში ცხრა ქვეყანას (საშუალოდ დღეში 50-90 კილომეტრს), ხოლო სულ 4500 კილომეტრს გაივლინ.

არ ვიცი, კავკასიასა და ახლო აღმოსავლეთში მშვიდობის, ბუნებისა და ადამიანის უფლებათა დაცვა-განმტკიცების საქმეს მათი მოგზაურობა როგორ წაადგება, მით უმეტეს, როცა ამ სამ სიკეთეს სულ ოცნა სამასი ბოროტი ძალა ემტრება, მაგრამ ცდა ბედის მონახვერეაო, ნათქვამია.

პრესკონფერენციის მონაწილე ერთმა შემოქმედმა სტუმრებს თამამად და არაორაზროვნად მოახსენა, თქვე კეთილი ხალხო, რაღა აქეთ წამოხვედით, პირდაპირ კრემლისათვის მიგეშართათ, კავ-

კასიისა და ახლო აღმოსავლეთის ხალხების უბედურებათა უმეტესობა სწორედ იქიდან მოდისო... უნდა ითქვას, ეს შენიშვნა ბატონ გიორგი კრასნოსკის არ გახანრება, გაცხარდა და გაიწმამა, ამ დროს ის მართლაც საოცრად ჰგავდა მწუხარე სახის რაინდს, რომელსაც სურვილი სიკეთის ქმნისა, ბოროტის დათრგუნვისა ყოველთვის მეტი ჰქონდა, ვიდრე ამისი ნიჭი, ძალა და ენერჯია.

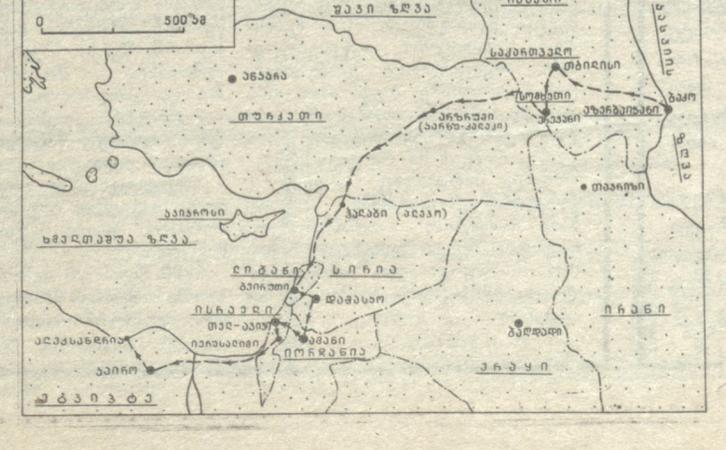
სტუმრებმა საქართველოში მრავალი ჰუმანიტური მეგობარი შეი-

ძინეს. ბატონი გიორგი მშვიდობიანი, საქართველოს მშვიდობის ფონდის თავმჯდომარის მოადგილე, ჩვენი უბირველესი მასპინძელი და მეკავშირეაო, ბრძანა ველოგადარბენის ხელმძღვანელმა, ხოლო ბატონი თედო ნიკოლაიშვილი, გზხეთ „საქართველოს რესპუბლიკის“ ფოტოკორესპონდენტი და საქართველოს ველოტურისტთა ასოციაციის ერთ-ერთი ხელმძღვანელი ჩინებულ მეგზურობას გვიწვესო...

პროფესიული ალლო თუ არ მლაღატობს, ამ გაცნობა-დამეგობრებას ახლო მომავალში მოჰყვება საქართველოს მწვენიების საოცნებო ეკოლოგიური ველომოგზაურობა — შავი ზღვის გარშემო და, რა თქმა უნდა, პირდაპირი ველოგადარბენა თბილისი-პარიზი.

გვანჯი მანია.

სურათებზე: ველომოგზაურები გამოცემლობა „სამშობლო“ წინ, ცენტრში ბატონი გიორგი კრასნოსკი, მარცხნიდან პირველი ბატონი თედო ნიკოლაიშვილი; ველოგადარბენის მარშრუტი — ბაქო-აღღეჯანდრია.

„ეს! ამერიკა, ამერიკა...“

საანალიზო-საპრობლემური მუშაობა

იანერის ბოლოს აშშ-ს პრეზიდენტი ჯორჯ ბუში, თავისი პრეზიდენტობის ერთი წლის თავზე საანალიზო მოხსენებით გამოვიდა კონგრესის წინაშე. ეს გამოსვლა ტელევიზიით გადაიკა მთელ ცივილიზებულ სამყაროში (არ ვაძვირებთ, იგი გადასცეს თუ არა სსრ კავშირში).

ბუშის გამოსვლა ძალიან ეფექტური იყო, ხშირად ტაშით აწყვეტილებდნენ, რამდენჯერმე ფეხზეც კი ადგნენ. მან თითქმის ყველა სფეროში მიმოიხილა.

„...ამერიკა — სთქვა მან — არის იდეა თავისუფლებისა, რომლისკენაც ოცნების ყველა ცივილიზებული ხალხი.“

ამერიკის აქვს სამი ძირითადი პრინციპი, რაც ადამიანს უნდა ჰქონდეს: 1) ადამიანის სიცოცხლის უფლება; 2) თავისუფლების უფლება; და 3) ბედნიერებისაკენ ლტოლვის უფლება.

ამ იდეების გარშემო შეიმოქარაბნენ მთელი მსოფლიოს დემოკრატიული ძალები, ამერიკა ვახდა მამობრავებელი ძალა დემოკრატიისა და თავისუფლებისაკენ. ამისკენ მიიღრმავდა მსოფლიოს პროგრესული ნაწილი. მაგალითად, შეიქმნა დავასახელებოთ ის მოვლენები, რომლებიც ხდებდა აღმოსავლეთ ევროპაში. მოვლენები აქ ელვის სისწრაფით განვითარდა. ჯერ კიდევ ერთი წლის წინათ ერთი პოლიტიკური ამბობდა, რომ „ბერლინის კედელი“ სულ ოცდასი წელი მაინც იდგებათ. დღეს „ბერლინის კედელი“ უკვე ისტორიაა. ან კიდევ, ჩეხოსლოვაკიელი დრამატურგი ვაცლავ ჰაველი, რომელიც პოლიტიკური პარტიზანი იყო, უცხად, ერთ წელიწადში პრეზიდენტი გახდა. ან კიდევ რუმინეთი, რომელმაც ჩაუშვს პლეტატურა დაამხო; პოლონეთი, უნგრეთი... ძალიან ბიბლიკურად პროცესები მიმდინარეობს საბჭოთა კავშირშიც, მაგრამ ჯერ კიდევ არა ერთ ბოლომდე დარწმუნებული საბჭოთა კავშირის მომავალში, რომელიც, მართალია, დიდი შემცირებით, მაგრამ მაინც აწარმოებს სტრატეგიული შეიარაღების მოდერნიზაციას. ამიტომ, ჩვენც იძულებული ვართ გავაგრძელოთ ჩვენი სტრატეგიული შე-

იარაღების მოდერნიზაცია და ევროპულ, „სოი“ უნდა გავატაროთ ცხოვრებაში (ამ სიტყვებზე დარბაზი ფეხზე წამოდგა და ისე დაუკრა ტაში).

ამავე დროს ჩვენ მზად ვართ. შეიარაღება ევროპაში მინიმუმამდე დავიყვანოთ. მე დღეს დილით ველაპარაკე პრეზიდენტ გორბაჩოვს და შევთავაზე ევროპაში ჯარის რაოდენობა ორივე მხრიდან დავიყვანოთ 195 ათასამდე თითოეულმა ქვეყანამ, (ტაში). დარჩენილი ჯარების ძირითადი მასა განლაგებული იქნება გერმანიის ორივე მხარეს. გარდა ამისა, ჩვენ გვეყოლება მცირეოდენი ჯარი ინგლისში, იტალიაში, საბერძნეთსა და თურქეთში. ეს წინადადებები ემყარება ჩვენი სამხედრო ექსპერტების რჩევას...“

ედმონტონში ერთი დღე თავისუფალი გვექონდა და წავიყვანეს ექსპერტთაზე. ჯერ ქალაქის ლირს შესანიშნავი გვაჩვენეს, რომელმაც ჩვენზე სასიამოვნო შთაბეჭდილება დატოვა. მერე როცა გვითხრეს, რომ უნივერსიტეტი უნდა გაჩვენოთ, შევუყვანდით, მასამბლეებს გაცივინათ და გვითხრეს: ეს ჩვეულებრივი უნივერსიტეტი არ გეგონოთ, იქ ლირს ექსპერტთაზე წასვლაო.

ალბათ, როცა ლაპარაკია უცხოურ უნივერსიტეტ მალაზიაზე, ყველა თქვენგანს თვალწინ წარმოუდგება სხვადასხვა საქონლით გადატენილი დასახლები. ეს თავისთავად, მაგრამ ის რაც ვნახეთ ედმონტონის უნივერსიტეტში, ალბათ, არც ერთ ჩვენგანს არ წარმოედგინა.

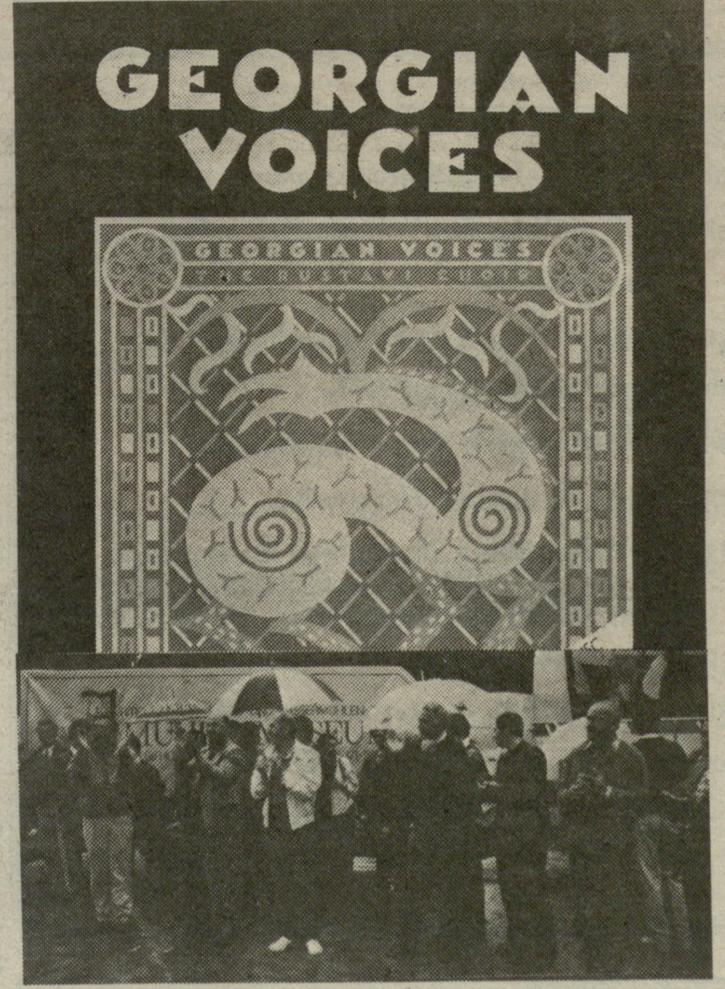
როგორც გვითხრეს, მალაზიის უკირავს დაახლოებით მთელი ქალაქის 1/10 ფართობი. ოგი რამდენიმე სართულიანია. სხვადასხვა სექციებში სხვადასხვა სახისაობაა წარმოდგენილი. ერთ სექციაში გაყვანილია უშველებელი არხი, რომლის ერთ ბოლოში დგას საკმაოდ დიდი, ძველბურთი (XVIII ს.) ულამაზესი იალქნიანი გემი. გაწყობილი ძველბურთი ნივთებით, ამ გემთან ასევე, არხის ფსკერზე დგას ასევე ძველბურთი გემი, რომელიც კარგადაა განათვლილი. იგი დაფარულია ყანვითა და წყალმტენარებით. მასში დატურავენ ოქეანის და ზღვის ბინადრები. არხში დატურავს წყალქვეშა ნავი, რომელიც პერიოდულად ზედაპირზეც ამოდის. მსურველებს შეუძლიათ ამ არხში ნავით გაისიონონ. ყოველივე ეს საოცარ შთაბეჭდილებას სტოვებს. თქვენ შეგიძლიათ ივარჯიროთ, თანაც ზემოდან უყურით ამ იშვიათ სახისაობას.

სხვა სექციებში მოწყობილია მანქანების გამოფენა, სადაც იყიდება მსოფლიოს თითქმის ყველა ფირმისა და მარკის ავტომობილები. სხვაგან კიდევ ისეთნაირი გასართობი ატრაქციონები და სათამაშოებია ბავშვებისა და დიდებისთვისაც, რომლის მსგავსი მხოლოდ „დისნეილენდში“ თუ მინაბაეს. საოცარი სისწრაფით დიდები პატარა ვაგონებში მარტარებლები, კოსმოსური ზომბოდები, თვითმფრინავები, სათამაშო მანქანები, მოტოციკლები და სხვა. თვალს მოკრის ათასნაირი ელექტროსათამაშოები კომპიუტრებით, მულტფილმებით, საშინალებათა ფილმებით და მრავალი სხვა. ყოველივე ამის გვერდზე იყიდება ყველაზარი საქონელი და პროდუქტი, ალბათ, რაც კი მსოფლიო ცივილიზაციას შეუქმნია. სხვა სექციებში გარეული ცხოველები და ორინველებია. ბავშვები საამოვნებით ეთამაშებიან ხონხებს, ფარშევანგაქს, სირაქლეებს, შველებს, პატარა ცხენებს — „პონებს“ და სხვა.

უნივერსიტეტის ერთ განაპირა მხარეს გაკეთებულია სელონური ზღვა, აქ ნამდვილი ზაფხულის კლიმატია შექმნილი, საოცრად ლამაზი პლაჟებით. სელონური პლაჟებით და სხვა მცენარეებით. ეს პლაჟები მუდამ საესეა ბანაობის მოყვარულებით. მოკლედ, ამ უნივერსიტეტში მოდიან ახლომანლო ქალაქებიდანაც არა მარტო სავაჭროდ, არამედ დასათვალიერებლად და დასასვენებლადაც.

ამ უნივერსიტეტიდან გამარტებულეში გამოვედით. რასაკვირვებია, ვეკლას თვალწინ გვედგა ჩვენი უნივერსიტეტი დაცარიელებული დაბლებით და კილომეტრებიანი რიგებით.

შემდეგ ქალაქი, სადაც კონცე-

რტი გვემართეთ, იყო კალგარი. ჩვენ, გზას დიდი დრო მოვანდომეთ, ამიტომ ბიბისმა ჩვენი ავტობუსი პირდაპირ საკონცერტო დარბაზთან მიიყვანა. აქაური საკონცერტო დარბაზი, ისევე როგორც სხვები, სადაც კი კონცერტები გაგმართეთ, არაჩვეულებრივ შთაბეჭდილებას ტოვებს. ვერ იტყვი, რომ გარედან დიზაინი რაღაც განსაკუთრებულია და თავისი არქიტექტურით თვალს გჭრით. პირიქით — გარედან საკონცერტო დარბაზების უმრავლესობა ერთი შეხედვით საკმაოდ უფერულადაც გამოიყურება, მაგრამ შეხვალთ თუ არ შევინთ, იმ წუთშივე უკანვე წაიღებთ თქვენს პირველ შთაბეჭდილებას და აღტაცებული რჩებით. დარბაზების უმეტესობა 2000-ზე მეტ მაყურებელს იტევს. პარტური საოცარი გამოვებითაა გაფორმებული, იშვიათი რბილი სკამები, ფართო გასავლელი, უხმაური კონდენციონერები, კარგი განათება, ყველა ადგილიდან საოცარი ხილვადობა. სცენა აღჭურვილია ტექნიკის უკანასკნელი სიკეთით, საუკეთესო მიკროფონები და გახმობენა, ტყვადი გასანდლები, იშვიათი მომსახურება. ბრწყინვალე ფოთები ბარებიან და ესკალატორებით. მოკლედ, ასეთია კანადისა და აშშ-ს საკონცერტო დარბაზების უმრავლესობა, ასეთია ქ. კალგარის საკონცერტო დარბაზიც, სადაც ჩვენი კონცერტი დიდი წარმატებით ჩატარდა.

მეორე ექვ თავისუფალი გვექონდა და ნამუდღევს ქალაქი დავათვალიერეთ. კალგარი ერთერთი თანამედროვე ქალაქია კანადაში, ულამაზესი ცათაბჭვებითა და სხვა იშვიათი თანამედროვე არქიტექტურით. ორ ერთნაირ შენობას ვერ ნახეთ, ყველა მათგანი სხელოვნების ნიმუშია. ამ ქალაქში, ისევე როგორც სხვაგან, შესასწავლი სიყვარუ და სიმშვიდეა. თუმცა საკმაოდ დიდი თოვლი იღო და ძალიანაც ციოდა, მაგრამ მაინც სიამოვნებით დავატრებდით ქალაქის ქუჩებში, რომელიც სავსეა რესტორნებით, ბარებითა და მალაზია-გასტრონომებით, სადაც ათასნაირი საკმელსასმელი იყიდება. მალაზიებში ხალხი კანტი-ტენტად დადის და მე სულ ერთი აზრი მაწუნებს: ვინ ყიდულობს ან როდის საღებდა ამდენი პროდუქტი. სამწუხაროდ, როცა უცხოეთში ვარგ რამეს ვნახავ, მაშინვე ჩვესას ვადარებ და იმდენს ვაქნევ სინანულისაგან თავს, რომ ამ ბოლო დროს თავის ქიციანი დამჩემდა.

თუმცა ყინვა 30 გრადუსამდე აღწევს და ბარები სავსეა ხალხით, მაგრამ ჩვენ იქ მთავარი არავეინ გვინახავს. ხალხი ბარებსა

და დაუწყაო. ამის დამნახავს სხვა მუშებშიც მიატოვეს თავიანთი ურთიკები, გვერდით მიუწვენ თავიანთ მეგობარს და კოლექტიურად დაუწყეს ლვინოს ხერვა. მერე ჩხუბი მოუვიდათ, და ზუსტად ისე ურტყამდნენ თავებს ერთმანეთს, ძალღებმა რომ იციან, როცა ერთ მათლათაში ჩაუსხამენ შექამანდს.

არა, ამის აღწერა არ შეიძლება, ეს უნდა გენახათ.

„აი, ზომ ზედაც, აბა კანადაში ერთი მთვრალი თუ გინახავს“, — მიიხრა ომარმა.

— როგორ არა-მეთქი, ვუთხარი — და მოუყვივი ერთი ამბავი, რომელიც 1967 წელს შეგვემთხვა, მაშინ „გორდელა“ გამოფენა „ექსპო — 67“-ზე გამოდიოდა მონრეალში. კონცერტის შემდეგ გვიან ღამით სასტუმროში ვბრუნდებოდით. ქუჩაში სიჩუმე სუფევდა. უცებ ქუჩის განაპირას ბუჩქებში ვილაცა მთვრალი ღრიალი მართო:

— ავი მთვრალი კაცს ვერ ნახეთ კანადაშიო — თქვა ბადრი თოიქემ.

— „მაგი თუ რუსი არ იქნება, ეს ყურები მომაქვრით“, — უთხრა გომარ სიხარულით და ბუჩქებში ჭაგორებულ მთვრალს რუსულად „მისიყვარულა“.

მთვრალი წამოიწია და ისეთი ცხრასართულიანი დაუბურღავა რუსულად გომარს, რომ ივანე ჭავჭავაძის ვილოსი არ იყოს, „რუსის სალდათიც კი სირცხვილისაგან გაწითლებოდა“.

შე თებერვალს გადავიარეთ „როკი მაუთინს“ (კლოვანი მთები). ეს მთები „ბრითიშ კოლუმბიას“ პროვინციაში მდებარეობს. დილით გზა ძალიან მიმზე და საშიფათო იყო. მთელ გზაზე თოვლი მოდიოდა. ბურუსისაგან ხანდახან არაფერი ჩანდა, ამიტომ მძღოლს, რომბრტს, რამდენჯერმე მოუხდა ავტობუსის გაჩერება. დღის მეორე ნახევარში თოვა შეწყდა, განათდა. გამოჩნდა მთები და მდინარეები, გზაზე ბევრი გარეული ცხოველი დავინახეთ. განსაკუთრებით ბევრია ლოსი, ირემი, ტურბა, მელა. დავინახეთ რამდენიმე მგელიც, რომელიც გზის პირას ჩაუტყულოყო. ერთ მათგანს სულ ახლოს ჩავუარეთ. იგი არც განძრეულა. გზაზე რამდენიმე ადგილას ვნახეთ ირემები, რომლებიც მანქანას გაეყვლიტა, ზოგს ტურები ეხვეოდნენ, ზოგსაც — ყვავები.

კანადაში ნადირობა სეზონურია. იყიდება ლიცენზიები. იგი იმდენად ძვირია, რომ ნადირობა შეზღუდულია. ამიტომ მგლები იმდენად მომრავლდნენ, რომ დიდ ზიანს აყენებდნენ გარეულ ცხოველებს. მთავრობა იძულებული შეიქნა გამოეცა სპეციალური კანონი და მგლებს ვერტმფრენებიდან ხოცავდნენ.

ყოველივე ეს რომერტმა გვითხრა, მანვე გვიამბო ერთი საინტერესო ამბავიც:

ტერი ფოქსს — 23 წლის ახალგაზრდას დაემართა ავთვისებიანი სიმსივნე, რის გამოც მას ცალი ფენი მოჰკვეთეს. ცალფენი ტერიმ გადაწყვიტა პროტეზით გადაერბინა მთელი კანდა დასავლეთიდან აღმოსავლეთით, შეგროვების თანხა და ჩაერცხა იგი კობოს საწრანომდგო ინსტიტუტისათვის. ფოქსმა ვანსლო 3000 ჟ, რასაც წელიწადზე ნაკლები დრო მანამომოა იგი მივიდა ტანდერბიმდე და შეწყვიტა სირბილი, ვინაიდან მეტასტაზები ფილტვებში წავიდა. ფოქსი მთელ ვარდაიცოცხლა. მისი დაწყებული საქმი გააგრძელა მეორე ახალგაზრდამ, ისეთივე ავადმყოფმა სტივენ ფონომ. რომელმაც წელიწადნახევარში 5800 კმ გაიარა და დაამთავრა თავისი წინამორბედის დაწყებული საქმი. ყველა დამაში, სადაც შეიღდნენ მობრენლები, ამ კეთილშობილი საქმისათვის ფულს უგროვებდნენ ხალხიც და მთავრობაც. სულ შეაგროვეს 25 მილიონი დოლარი და ჩაირცხეს იგი კობოს საწინააღმდეგო ცენტრში. ტერი ფოქსის პატივსაცემად ერთერთ მთას დაარქვეს მისი სახელი, ასევე ფოქსის სახელი ეწოდა 100-კილომეტრიან ტრასას ნიპაგონინთან ტანდერბიმდე. ხოლო ერთერთ სანაპიროს კანადის დასავლეთით, სტივენ ფონოს სახელი ეწოდა.

დარგთაშორისი სამეცნიერო-საწარმოო გაერთიანება „საქინფორმსამართალი“ და მცირე საწარმო „ორლი“

გთავაზობთ

გაფართოებული კონფიგურაციის IBM თავსებად PC/AT
პერსონალურ კომპიუტერებს.

ანგარიშსწორება წარმოებს გადარიცხვით.

ფასი არაუმეტეს 45 ათასი მანეთისა.

ორგანიზაციებისთვის, რომლებიც შეიძენენ 10-ზე მეტ
კომპიუტერს,

ცალის ფასი იქნება არაუმეტეს 42 ათასისა.

მოწოდება ხელშეკრულების დადების დღესვე.

ჩვენი მისამართია: ქ. თბილისი, ბუდაბეშტის 1.

ტელ: 10.00 — 17.00 სთ 37-58-25 36-66-47

ორი წელია, რაც თბილისის I კლინიკური საავადმყოფოს ბაზაზე არსებული კოოპერატივი „მკურნალი“ ეწევა ნაყოფიერ მუშაობას ავადმყოფთა დიაგნოსტიკისა და მკურნალობის საქმეში. კოოპერატივი იმთავითვე დაკომპლექტდა პროფესორებითა და დოცენტებით, რომლებიც სახელგანთქმულნი არიან მთელ საქართველოში. შინაგანი — პროფესორი ავთანდილ კუტუბიძე; სისხლძარღვთა ექიმი — პროფესორი გიორგი ნაცვლიშვილი; ოკულისტი — პროფესორი რევაზ გურგენიძე; დოცენტი შოთა შარაშენიძე. გენეკოლოგები — პროფესორი ვახტანგ კურცხალია; ნიკოლოზ ჩხატარაშვილი; უროლოგები გიგა თოხაძე და ლევან შვილიძე; თერაპევტ-კარდიოლოგი-დოცენტი: ოთარ გვანცელაძე, გიორგი გველესიანი; ენდოკრინოლოგი — ციური ბობოხიძე; ნევროპათოლოგი ალექო ბოკუჩავა. კოოპერატივში მიმდინარეობს თანამედროვე გამოკვლევები და კლინიკო-ბიოქიმიური ანალიზების ჩატარება. ტარდება რენტგენოსკოპია, რენტგენოგრაფია, გასტროსკოპია, შინაგანი ორგანოების ექოსკოპია. აღსანიშნავია, რომ მხოლოდ კოოპერატივ „მკურნალი“ ხდება ქალის ორგანოების ექოსკოპია. ჩიყვის ექოსკოპირება და ქალის მკერდის ექოსკოპირება. ზემოაღნიშნული პროფესორების გვერდით მუშაობენ ისეთი სახელმწიფო ექსტრასენსები, ბიოდენებით მკურნალები, როგორებიც არიან ინა კარახანი, ნანა შიოშვილი. აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ აქ ხდება კომპლექსური მკურნალობა როგორც პროფესორებთან, ასევე საჭიროების შემთხვევაში ექსტრასენსებთან. მათ ჯადოსნურ ხელებს შეუძლიათ განკურნონ შემდეგი დაავადებები: ნევროზები, ოსტეოქონდროზი, მაროდების დაგროვება, თავის ტვინის, თავბრუსხვევა, თავის ქალის შიდა წნევის მომატება, კოლიტა, კოლექციტიტა, გასტრიტი, ართროზი, ართრიტი, განსაკუთრებით კარგი შედეგია შარდის შეუკავებლობაზე, როგორც ზავებში, ასევე მოზარდებში. გაიხსნა ირიდოლიავნოსტიკის კაბინეტი, სადაც თვალის ფერადი გარსის მიკროსკოპიული დათვალიერებით ხდება შინაგანი ორგანოების დაავადებათა დიაგნოსტიკა. ყოველ დღე მოდის წერილები მაღლიერი პაციენტებისაგან. ასევე პაციენტებისაგან, რომლებიც ითხოვენ დახმარებას. ჩვენ, რა თქმა უნდა, ვცდილობთ უარი არ ვუთხრაოთ და მოსულ პაციენტს იმავე დღეს აღმოვუჩინოთ დახმარება. ძალიან ბევრი ავადმყოფი მოდის საქართველოს სხვადასხვა კუთხიდან, არა მარტო იმიტომ, რომ ძალიან კარგი სპეციალისტები გყავს, არამედ იმიტომ, რომ ჩვენთან მოსვლა ძალზე ადვილია. ჩვენი მისამართია წინანდლის ქ. №8, მეტრო „300 არაგვილი“, ქალაქის I კლინიკური საავადმყოფოს ტერიტორიაზე. ტელ. 74-47-75. მიღების საათები ყოველ დღე 16-00-დან 20-00-მდე. შაბათს 10-00-დან 13-00-მდე. კვირა დასვენების დღე.

ხალხური მედიცინისა და არატრადიციული მეთოდებით მკურნალობის საერთაშორისო ცენტრში „იადიგარ დაუდი“ მუშაობას შეუდგა ხალხური მკურნალი ვენერა ბაგვაშვილი. ქ-ნი ვენერა მკურნალობს ახალშობიარეთა მწვავე და ქრონიკულ მასტიტს, ბრონქიალურ და კარდიალურ ასთმას, წითელ ქარს, ფლობს რძის მომწვან საშუალებებს. ტელ: 99-75-79, მისამართი: გალაქტიონის ქ. №3/5 (თავისუფლების მოედანთან), ორშაბათს, ოთხშაბათს და პარასკევს 10⁰⁰-14⁰⁰ საათამდე.

მცირე საწარმო „ესთეტი“ აცხადებს მუშების მიღებას სახალხო მოხმარების საქონლის საწარმოებლად. ცნობებისათვის მიმართეთ ალ.ყაზბეგის პრ. №44 (ყოფილი პავლოვის ქუჩა). ტელეფონი 39-48-27.

ავტომატების, აგარაკებისა და საცხოვრებელი სახლების შექმნის, გაცვლის ან გაყიდვის მსურველებს შეუძლიათ დახმარებისათვის მიმართონ სამეცნიერო-საწარმოო კოოპერატივ „სამება-2000“-ს ტელეფონებით: 62-18-40 (10სთ-დან 12სთ-მდე) და 68-30-33 (16სთ-დან 18სთ-მდე), უქვე დღეებში — 96-52-00 ან მიაკითხეთ მისამართზე: ულიანოვის I შესახვევი №16 (10სთ-დან 14სთ-მდე).

ხალხური მედიცინისა და არატრადიციული მეთოდებით მკურნალობის საერთაშორისო ცენტრში „იადიგარ დაუდი“ პაციენტებს იღებს ფოტოთერაპევტი ქ-ნი ნაზი ლომიძე. ხალხური სამკურნალო წამალი, რომელიც მზადდება დიდებისათვის შავ ლენოზე, პატარებისათვის ყურძნის წვენი კურნავს სიყვითლეს, ბოტკინს და მისგან წარმოშობილ გართულებებს, იგი წმენდს, ასუფთავებს სისხლს ყოველგვარი მიკრობებისაგან. თირკმელებში და ნაღვლის ბუშტში ადვილწვევ, შლის ქვებს, გამოაქვს ნალექების სახით. არეგულირებს კუჭ-ნაწლავთა სისტემას, წმინდავს ჩირქისგან. შველის კოლიტს და ვენების შევიწროებას. ბიოდენებით აკრობს დარტყმის შედეგად გამოწვეულ სიმსივნეს, ხსნის ანთებებს, ბლოკირებას აკეთებს სიმსივნეზე (კომპლექსური მკურნალობით — ბალახეული სითხით, მალამოთი და ბიოდენით). შველის იშიაზს, თავის ტვინილებს, უძილობას, ინფარქტგადატანილ გულის დაავადებებს. მიღება მხოლოდ წინასწარი ჩაწერით. მისამართი: გალაქტიონის ქ. 3/5 (თავისუფლების მოედანთან), ტელ: 99-75-79 ყოველდღე, გარდა კვირისა 1600-1900 საათამდე.

შემოქმედთა საზოგადოებრივი გაერთიანება „ჰიმერიონი“ სხვადასხვა სახის ღონისძიებებისათვის, დღესასწაულებისათვის, უცხოელი სტუმრების მიღებისათვის, წარმოება-დაწესებულებებს, ორგანიზაციებს, ფირმებსა და კერძო პირებს არენდით სთავაზობს კლუბის შენობას. კლუბში თქვენს განკარგულებაში იქნება საბანკეტო დარბაზი, ბარი, კვებლბანი და სხვა. ანგარიშსწორება შეიძლება როგორც ნაღდი ანგარიშით, ასევე გადარიცხვით. ჩვენს კლუბში გატარებული საღამო თქვენ მოგანიჭებთ უდიდეს სიამოვნებას. დაწვრილებითი ცნობებისათვის დარეკეთ: 51-98-41 86-75-01

189-ე საშუალო სკოლის დირექტორი იუწყება, რომ 1991-92 სასწავლო წლისათვის სკოლა გადადის დიფერენცირებული სწავლების 3 პროფილზე: ჰუმანიტარულ, ტექნიკურ და საბუნებისმეტყველო. მისაღები გამოცდები ჩატარდება ა.წ. 1-დან 20 ივნისამდე. მსურველებს გთხოვთ წარმოადგინოთ საბუთები. დამატებითი ცნობებისათვის მიმართეთ სკოლის დირექტივას. ტელ: 67-74-33 67-73-55

მუსიკალური ინსტრუმენტების საწარმოო გაერთიანებასთან არსებული კოოპერატივი „სიმი“ ვამზადებთ ორსაწლიან არაბული სტილის ტახტებს. შეკვეთებს ვღებულობთ ყოველდღე 9 სთ-დან 17 სთ-მდე (უქმე დღეების გარდა). მისამართი: ფეიქრების 14, მუსიკალური ინსტრუმენტების ფაბრიკასთან არსებული კოოპერატივი „სიმი“

მუდმივ. სამუშაოზე, მთარგმნელად, ვიწვევთ იაპონური ენის სპეციალისტს. მისამართი: ბუდაბეშტის 1. ტელ. 37-58-25 ფირმა „არგო“

ვცვლი კერძო სახლს მოსკოვის ოლქიდან თბილისში კერძო სახლზე. ცნობებისათვის დარეკეთ ტელეფონზე 31-29-35 საღამოს საათებში